

ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Сабадаш В.В., Калашник С.Д.

Основною проблемою економік, орієнтованих на використання ресурсоемних промислово-технологічних процесів виробництва, є дефіцит (вже наявний або потенційний) ресурсів, перш за все природних (вода, земля, мінерали, енергоносії).

Характерною особливістю сучасного стану української економіки є загострення проблеми ефективного залучення і використання ресурсів. Як виробники, так і власники ресурсів, державні організації та установи, комерційні структури стикнулися із необхідністю розробки і якнайскорішого впровадження у практику господарювання програм ресурсозбереження. Однак неефективність, необґрунтованість та поспіх, з яким держава і власники намагаються залучити та впровадити такі програми і механізми, у більшості випадків тільки поглиблюють існуючі диспропорції та спричиняють екологічні конфлікти (ЕК) [1].

Ключовими проблемами науково-технологічного забезпечення сталого розвитку шляхом запровадження превентивних механізмів і інструментів запобігання і/або вирішення ЕК на нашу думку є такі.

1. Розробка та впровадження законодавчо закріплених державою та прозорих процедур власності на ресурс, його розробку і використання (питання приватизації, оренди, викупу, концесії тощо). Без цього маємо негативні тенденції: неефективний перерозподіл ренти, проблеми ціноутворення на ресурси, нерозвиненість ринків ресурсів, корупція.

2. Науково обґрунтована процедура оцінки реальної вартості ресурсу у складі національного багатства. Задля грошової оцінки та обліку має бути проведена повна інвентаризація національних природних ресурсів, що неможливо без науково обґрунтованого підходу та залучення новітніх технологій (аерокосмічні дослідження, геологорозвідка).

3. Чітке розмежування природних ресурсів на такі, які можуть використовуватися без значних обмежень, найбільш цінні (обмежене використання) та стратегічного призначення (відмова від

використання з пошуком заміників). Як дефіцит, та і надлишок природного ресурсу може бути причиною конфлікту.

4. Акцент не на ресурсозбереженні, а на ефективних методах управління ресурсом, оскільки національна економіка не в змозі швидко переорієнтуватися на впровадження ресурсозберігаючих технологій (обмеженість фінансових ресурсів, технологічна неготовність, значні ризики).

5. Використання ефективних економічних інструментів в управлінні ресурсами: рента, оренда, податок, оцінка.

6. Формування та розвиток міждержавних, національних та регіональних інформаційних систем (баз даних), їх взаємодія та процеси взаємної інформованості і обміну оперативною та аналітичною інформацією.

7. Розвиток перспективних напрямів генетичної інженерії задля запобігання „генетичних” конфліктів [2].

8. „Цифрова” нерівність (різниця у рівнях розвитку інформаційних технологій у мегаполісах, великих містах і периферії) та використання „інсайдерної” інформації [3] є джерелом „інформаційних” конфліктів.

9. Забезпечення доступу населення до користування якісними екологічними послугами (рекреація, санітарія, домогосподарства тощо).

10. Відкритість суспільства, його готовність до вирішення екологічних конфліктів.

Список літератури

1. Сабадаш В.В. Екологічні конфлікти у сучасній системі природокористування//Механізм регулювання економіки. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2004. – № 4. – С. 73-79.
2. Мельник Л.Г., Сабадаш В.В., Калашник С.Д. Экологические конфликты и сотрудничество в глобальной экономике/Методы решения экологических проблем: Монография/Под ред. Л.Г. Мельника и В.В. Сабадаша. – Сумы: Винниченко Н.Д., ОАО „СОТ” изд-во „Козацький вал”, 2005. – С. 245-269.
3. Engelen Peter-Jan. Regulating Insider Trading – An Ethical Consequentialist View//Механізм регулювання економіки. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. – № 1. – С. 139-155.